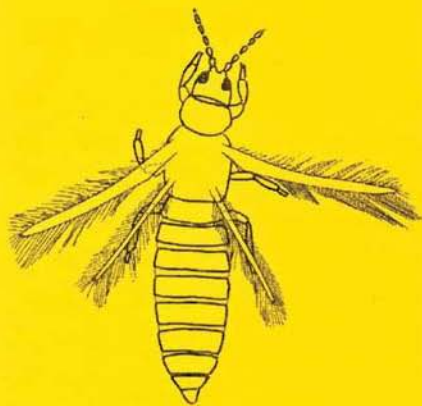

Norske Insekttabeller

19

Trips
(Thysanoptera)

Sverre Kobro

”NORSKE INSEKTTABELLER” er en serie norskspråkelige bestemmelsestabeller over landets insektsfauna, og noen andre leddyr-grupper.

Tabellene kommer ut uregelmessig og vil bli gjort kjent gjennom ”INSEKT-NYTT”.

Foreningens medlemmer oppfordres til å bidra med stoff.

Bidrag kan sendes Sigmund Hågvar, Inst. for naturforvaltning
Boks 5003, UMB, 1432 Ås. Retningslinjer er gitt på bakre omslag

Bestemmelsesnøkkel for de vanligste norske trips (Thysanoptera)

Sverre Kobro
Bioforsk Plantehelse
Høgskoleveien 7
1430 Ås
Sverre.kobro@bioforsk.no

Trips er en egen orden. På latin heter den Thysanoptera som betyr frynsevinger og er svært beskrivende. Navnet trips har gresk opprinnelse: θρίψ som betyr skogsmark. På grunn av den siste bokstaven *psi* høres det ut som flertall for oss, men det skal hete trips i entall. Også på engelsk heter det thrips både i entall og flertall.

Ordenen er gammel, og slekten *Frankliniella*, som fremdeles eksisterer i Europa, Amerika, Afrika og Australia, fantes i Gondwanaland (Mound 2002) sammen med dinosaurer.

Verden over er det kjent knapt 6000 arter av trips, men tropene er dårlig studert og artsantallet er sannsynligvis mye høyere. Fra Norge er det kjent 163 arter til nå, men det er all grunn til å tro at det finnes flere. Fra Norden kjenner vi 193 arter, men det finnes trolig flere (Kobro 2011).

Ordenen deles i to underordner: *Terebrantia* og *Tubulifera*. Terebrante trips har eggleggingsbrodd på bakkroppen og kan stikke eggene ned i plantevevet. Artene er stort sett mellom 1 og 2 mm lange og de fleste lever i blomster og på blad av en- og tofrøbladete planter. Noen er predatorer. Tubulifere trips mangler eggleggingsbrodd og plasserer eggene på overflaten av mer beskyttet substrat. De er til dels betydelig større, den

største arten hos oss er en kjempe på vel 5 mm og slekten heter *Megathrips*.

Innsamling

Innsamling av trips må tilpasses levesettet til de aktuelle artene (Kobro 2003). Mange arter samles greit med hoving og banking, mens andre arter må drives ut av plantematerialet med varmelampe. Vindusfeller, fargefeller og Malaisetelt er også brukt. *Dendrothrips saltatrix* er rask til å hoppe, så banking egner seg dårlig. Ved å samle mose nederst på trær hvor den overvintrer, kan den samles i antall. Mange tubulifere arter finnes på død ved, hvor de lever av sopp, og kan være vanskelig å finne. De samles greit ved å legge døde kvister, bark eller annet soppholdig materiale under varmelampe.

Preparering

Trips er svært små og bare unntaksvis kan de bestemmes direkte i felt. De må prepareres og studeres under mikroskop, det er sjelden tilstrekkelig med stereolupe. Trips fra korn og gress kan være litt enklere fordi artene stort sett tilhører forskjellige slekter og artene kan skilles ved slektskarakterer (Kobro 1997).

Trips oppbevares gjerne i AGA (60-70 % ethanol:glycerol:eddiksyre=10:1:1) i halvdramsglass opp til noen år, men ikke for lenge, i allefall ikke i 70 % sprit. (AGA er forkortelse for Alcohol:Glycerol:Acetic Acid).

Her beskrives tre litt forskjellige metoder for å preparere trips. Felles for dem er at alt indre materiale, som fett og proteiner,

løses opp og fjernes. Behandling kan med fordel gjøres i halvdramsglass. Oppløst materiale og vann diffunderer ut av dyret og erstattes med et klaremiddel. Løsninger suges opp og tilsettes med pasteurpipette. Bruk én pipette til oppsuging og én pipette til av hver av de aktuelle løsningene som tilsettes.

Trips kan håndteres med pinsett. Jeg bruker fjærpinsett ved sortering og fineste urmakerpinsett ved preparering. I begge tilfeller knipes pinsetten ”rundt” tripsen slik at den holdes i en væskedråpe.

Metode 1 (Kirk 1996):

1. Sug av AGA, tilsett 60 % sprit, la stå i ett døgn.
2. Erstatt sprit med 5 % natriumhydroksid (lut).
3. Stikk hull i bakkroppen på undersiden, massér forsiktig.
4. Etter 30-240 minutter spres vinger, ben og antenner slik at de ligger pent.
5. Erstatt luten med vann. For de fleste britiske artene er det tilstrekkelig med 30 minutter i lut.
6. Tilsett 60 % sprit til vannet, erstatt deretter blandingen med ren 60 % sprit. La stå i 24 timer.
7. Erstatt 60 % med 70 %, la stå en time.
8. Erstatt 70 % med 80 %, la stå 20 minutter.
9. Erstatt 80 % med 95 %, la stå 10 minutter
10. Erstatt 95 % med absolutt alkohol, la stå i 5 minutter.
11. Erstatt absolutt alkohol med ny absolutt alkohol og la stå i nye 5 minutter.
12. Erstatt alkoholen med nellikolje, terpineol eller cedertreolje. Etter 30 minutter er individet klart for montering.
13. Legg en liten dråpe canadabalsam på et rundt dekkglass (12 mm). Legg en trips på ryggen i dråpen. Vinger, ben

- og antenner danderes, hodet mot deg.
14. Senk objektglasset ned på dråpen. Så snart sliden berører balsamdråpen snus den rundt, slik at dekkglasset vender opp.
  15. Merk sliden med nødvendige opplysninger, og la den herde noe før håndtering. Herdingen tar uker ved romtemperatur, men går vesentlig raskere ved 37 °C.

Metode 2 (Modifisert etter Vierbergen):

1. Sug av AGA, tilsett 5 % kaliumhydroksid, la stå ett døgn.
2. Erstatt lut med konsentrert eddiksyre (iseddik), la stå 10-20 minutter, ikke lenge.
3. Erstatt eddiksyre med nellikolje, la stå minst ½ time.
4. Legg dråpe med canadabalsam på objektglass, plasser tripsen med buken ned i balsamen, hodet mot deg.
5. Før tripsen ned mot bunnen av dråpen samtidig som vinger, ben og antenner danderes.
6. Legg dekkglasset på. Ved å manøvrere dekkglasset forsiktig kan posisjon til vinger, ben og antenner justeres. Luftbobler forsvinner av seg selv.
7. Merking og herding. Ved å bruke litt tykke etiketter på hver ende kan slidene stables under herdingen som tar uker ved romtemperatur og går mye raskere ved 50 °C i varmeskap.

Metode 3 (Rask metode modifisert etter Vierbergen):

1. Erstatt AGA med melkesyre ("konsentrert").
2. Varm opp i 20 minutter på varmeplate.
3. Rull glasset mellom hendene for rask avkjøling.
4. Erstatt melkesyre med eddiksyre, rist forsiktig på glasset under stereolupe til lysbrytninger forsvinner, vent litt.

5. Erstatt eddiksyre med nellikolje, rist forsiktig til lysbrytninger forsvinner, vent litt.
6. Videre som metode 2, punktene 4-7.

Uansett metode vil preparater montert i canadabalsam trolig holde i hundrevis av år. I Bioforsk sin referansesamling finnes en slide av *Limothrips denticornis* preparert og identifisert av W.M.Schøyen, datert 12/7-94. Det burde stått 1894!

Metode 1 er den mest omstendelige metoden og gir sikkert de beste preparatene, men det er ikke alltid aktuelt med så arbeidskrevende og omstendelig prosedyre og å måtte vente i dagevis på en identifikasjon. Melkesyreprepareringen i metode 3 er raskest (25-30 minutter), men gir ofte litt grumsete preparater, og øyepigmentene forblir inne i hodet og kan kamuflere viktige karakterer. Selv bruker jeg oftest metode 2, og synes preparatene blir tilstrekkelig gode for identifikasjon, for morfologiske studier og for en representativ samling.

Det har vært brukt en del andre medier enn canadabalsam, men disse gir ikke varige preparater. Tidsbesparelsen med andre medier er ikke veldig stor, og det er vanskelig å remontere. Det er bedre å måtte kaste mange gode dubletter enn å risikere at akkurat det verdifulle preparatet ødelegges av tidens tann.

Identifikasjon

Fullstendige nøkler for de tripsartene vi kan vente å finne i Norge finnes på engelsk og tysk (se litteraturliste). Denne nøkkelen er ikke fullstendig, den tar bare med de artene som jeg tror er de vanligste (eller enkleste å bestemme), i håp om at det kan være lettere å komme i gang. Så kan man eventuelt bryne seg på de vanskeligere eller sjeldne artene etter hvert ved hjelp av mer omfattende utenlandsk litteratur.

For å bekrefte identifikasjonen må et preparat sammenlignes med eksemplar fra en referansesamling.

Trips formerer seg delvis parthenogenetisk. Derfor er hanner ofte fåtallige eller fraværende og de er utelatt her.

Alle tegninger er nytegnet av norske trips. For å redusere mulighet for misforståelser er bare utvalgte karakterer gjengitt.

For hver art og noen slekter er det oppgitt noen generelle tilleggskarakterer som kan være til hjelp ved innsamling eller identifisering.

De fleste arter som er funnet på friland i Norge er presentert i kartdelen bakerst, som bygger på opplysninger fra Herstad (1960), Olsen & Solem (1982) og Olsen & Midtgaard (1986), samt egne registreringer.

I tillegg er følgende 12 arter funnet innomhus, ved import eller i veksthus:

Aurantothrips orchidaceus Bagnall 1909

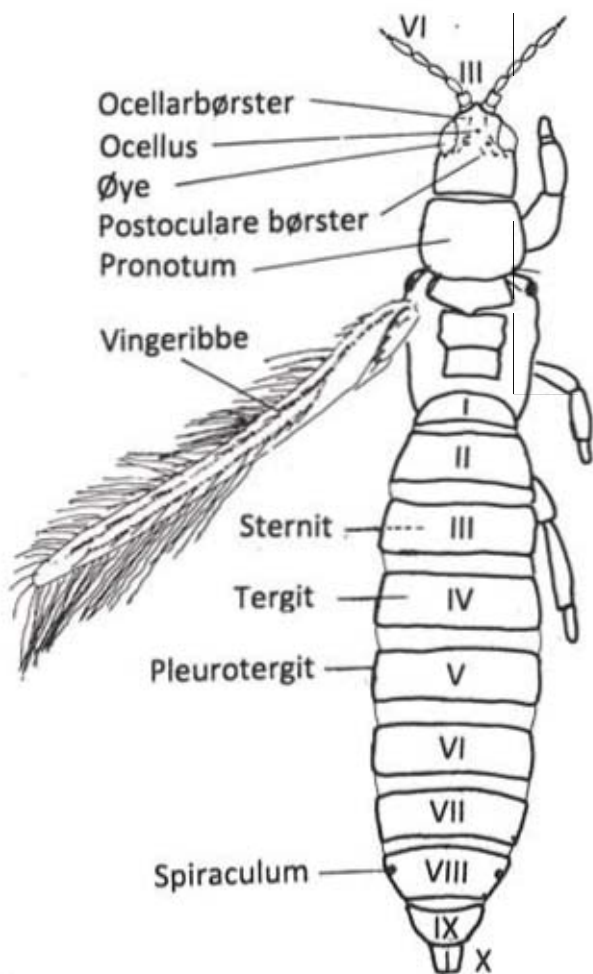
Chaetanaphothrips orchidii (Moulton, 1907)

Echinothrips americanus Morgan, 1913
Frankliniella occidentalis (Pergande, 1895)
Heliothrips haemorrhoidalis (Bouché, 1833)
Hercinothrips femoralis (O.M.Reuter, 1891)
Parthenothrips dracaenae (Heeger, 1854)
Scirtothrips longipennis (Bagnall, 1909)
Selenothrips rubrocinctus Giard, 1901
Thrips nigropilosus Uzel, 1895
Thrips palmi Karny, 1925
Thrips simplex (Morison, 1930)

Ordliste

furca – indre sjelettstruktur i thorax
maxillar stiletter – del av underkjeven, inne i hodet
ocellus – punktøye
ocellarbørster – børster ved punktøynene
pelta – redusert tergitt I
pleurotergitt – øvre sideplate på bakkroppsleddene
postoculare børster – børster bak øynene
pronotum – fremste ryggplate
spiraculum – spirakel
sternitt – bukplate på bakkroppsleddene
tergitt – ryggplate på bakkroppsleddene
thorax – bryst, mellom hode og bakkropp
tubus – rørformet X bakkroppsledd
åre – vingeribbe

En varm takk til Karin Westrum og Ricardo Holgado for å ha lest korrektur på manuskriptet og kommet med konstruktiv kritikk og verdifulle råd.

En varm takk også til Erling Fløystad for montering av kartdelen.

Litteratur

Herstad B. 1960. Opplysninger om forekomst av trips (Thysanoptera) i Norge. Norsk ent. Tidsskr. 11: 145-149.

Kirk WDJ. 1996. Thrips. Naturalists' Handbooks 25. The Richmond Publishing Co. Ltd. 70 sider.

Kobro S. 1997. Trips på korn og gras. Norsk Landbruk 11:13-15.

Kobro S. 2003. On the Norwegian thrips fauna (Thysanoptera). Norw. J. Entomol. 50: 17-32.

Kobro S. 2011. Checklist of Nordic Thysanoptera. Norw. J. Entomol. 58: 20-26.

Mound LA. 2002. The *Thrips* and *Frankliniella* genus-groups: the phylogenetic significans of ctenidia. Sidene 379-386. I: Thrips and tospoviruses: Proceedings of the 7th International Symposium on Thysanoptera. Eds.: Marullo R & Mound LA.

Mound LA & Marullo R. 1996. The thrips of Central and South America: an introduction (Insecta: Thysanoptera. Memoirs on entomology, international. Vol. 6. 487 sider.

Mound LA, Morison GD, Pitkin BR & Palmer JM. 1976. Thysanoptera. Handbooks for the Identification of British Insects. Royal Entomological Society of London. 82 sider.

Olsen A & Solem JO. 1982. On the Norwegian thrips fauna (Thysanoptera). Fauna norv. Ser. B 29: 5-16.

Olsen AJ & Midtgaard F. 1986. Malaisetrapp collections of thrips from the island Håøya and Ostøya in Oslofjorden, South Norway (Thysanoptera, Insecta) Fauna norv. Ser. B 43: 63-68.

Ryman S & Holmåsen I. 1984. Svampar. En fälthandbok. Interpublishing, Stockholm. 718 sider.

Schliephake G & Klimt K. 1979. Thysanoptera, Franzenflügler. Die Tierwelt Deutschlands. Theil 66. Gustav Fisher Verlag, Jena. 475 sider.

zur Strassen R. 2003. Die terebranten Thysanoptera Europas. Die Tierwelt Deutschlands. 74. Teil. Goecke & Evers, Kelteren. 277 sider.

Forenklet nøkkel til utvalgte familier, slekter og arter

1 Bakkroppsledd X

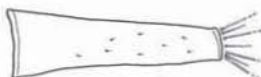
formet som et rør, tubus.

Vinger uten langsgående årer,
uten børster bortsett fra ved
vingeroten, eller vingeløse

PHLAEOTHIRIPIDAE s 27

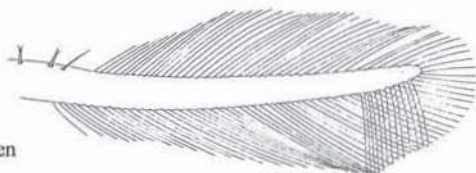
Phlaeothrips annulipes

Bakkroppsledd X formet som et rør

Phlaeothrips annulipes

Vinger uten langsgående
årer og børster bortsett fra ved vingeroten

Bakkroppsledd X konisk, med sagtannet
eggleggingsbrodd på undersiden.

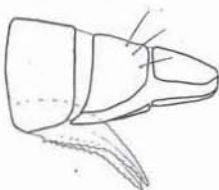
Vinger med vel utviklede årer
med tallrike børster, eller vingeløse

2

Aeolothrips fasciatus

Bakkroppsledd X konisk,
sagtakket eggleggingsbrodd på
undersiden

Aptinothrips stylifer

Bakkroppsledd X konisk,
sagtakket eggleggingsbrodd på
undersiden

Thrips fuscipennis

Vinger med årer og tallrike børster

2 Antenner med 9 ledd.
 Sanseorganer på antenneledd III og
 IV brede, langsgående.
 Eggleggingsbrodd bøyet
 oppover. Vinger brede
 og butte, eller vingeløse

AEOLOTHRIPIDAE s 12

Antenner med 6-8 (9) ledd.
 Sanseorganer på antenneledd III og IV
 spisse, utstående horn. Eggleggingsbrodd
 bøyet nedover. Vinger smale,
 ofte spisse, eller vingeløse

THRIPIDAE s 13

Aeolothrips fasciatus
 Sanseorganer brede, langsgående

Thrips fuscipennis
 Sanseorganer spisse, utstående horn,
 enkle eller doble

Familie **AEOLOTHRIPIDAE**

Slekt **AEOLOTHRIPS**

1 Bakkroppsledd II og III klare
 Bakkroppsledd II og III brune

albicinctus

2

2 Antenneledd I og II lyse
 Antenneledd I og II brune

ericae
fasciatus

Aeolothrips albicinctus. Opptrer enkeltvis, ofte vingeløse, trolig vanlig, på gress. Kan gjenkjennes i felt på de hvite bakkroppsleddene. (Disse leddene er klare i preparerte dyr).

Aeolothrips ericae. Vanlig i mange blomster.

Aeolothrips fasciatus. Vanlig i mange blomster.

Aeolothrips er carivore, ofte med mørke bånd på vingene.

Familie THIRIPIDAE

1 Én eller flere lange rader med svært små børster på siden av tergit VIII

2

Uten tydelig lang rad med svært små børster på tergit VIII

6

Thrips fuscipennis

Én rad med små børster på siden av tergit VIII

2 Mange rader med svært små børster på tergit VIII

Neohydatothrips s 20

Få rader med svært små børster på tergit VIII

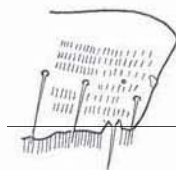
Odontothrips s 20

Én lang rad med svært små børster på siden av tergit VIII

3

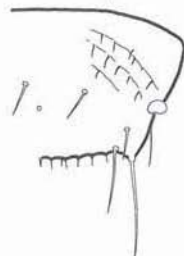
Neohydatothrips gracilicornis

Mange rader med små børster

Odontothrips loti

Få rader med små børster på siden av tergit VIII

3 Antenner med 7 ledd
Antenner med 8 ledd

4
5

Thrips fuscipennis
Antenner med 7 ledd

Thrips vulgatissimus
Antenner med 8 ledd

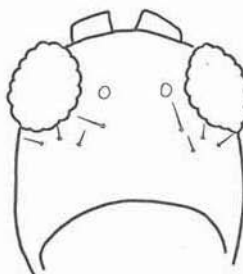
4 Børster bak øynene på rett linje
Andre børstepar fra midten som oftest
bak den rette linjen

Thrips s 22

Baliothrips s 18

Thrips fuscipennis
Børster bak øyet på rett linje

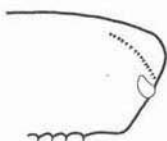

Baliothrips dispar
Andre børstepar fra midten
bak den rette linjen

5 Bakkroppsledd VIII med én rad av små
børster foran spiraklene
Bakkroppsledd VIII med én rad av små
børster bak spiraklene

Frankliniella s 19

Thrips s 22

Frankliniella intonsa
Bakkroppsledd VIII med én rad
små børster foran spiraklene

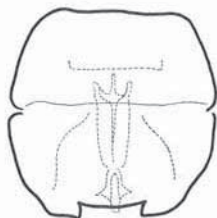
Thrips fuscipennis
Bakkroppsledd VIII med én rad
små børster bak spiraklene

6 Furca lyreformet
Furca ikke lyreformet

Dendrothrips s 18

7

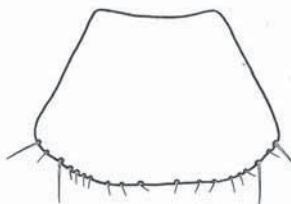

Dendrothrips ornatus
Furca lyreformet

7 Pronotum tydelig konisk
Pronotum mer rettsidet

Chirothrips s 18

8

Chirothrips manicatus
Pronotum konisk

8 Bakkroppsledd X med ett par
spesielt kraftige mørke børster
Børster på bakkroppsledd X like

Limothrips s 19

9

Limothrips denticornis
Bakkroppsledd X med
ett par kraftige mørke børster

9 Antenneledd III og IV med enkle
sansehorn, vingeløse

10

Antenneledd III og IV med doble sansehorn

11

Aptinothrips rufus
Antenneledd III og IV
med enkle sansehorn

Thrips fuscipennis
Antenneledd III og IV
med doble sansehorn

10 Hode bredere enn langt, brun
Hode lengre enn bredt, gul

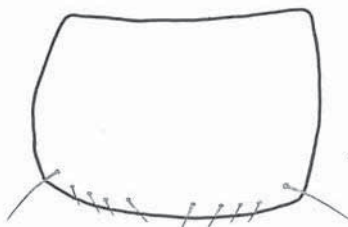
Apterothrips s 17
Aptinothrips s 17

11 Minst én lang børste ved bakhjørnene
av pronotum

12

Uten lange børster ved bakhjørnene
av pronotum

15

Oxylthrips bicolor

Én lang børste ved bakhjørnene
av pronotum

12 Én lang børste ved bakhjørnene
av pronotum

Oxythrips s 20

To lange børster ved bakhjørnene
av pronotum

13

13 To par ocellarbørster
Tre par ocellarbørster

Taeniothrips s 21

14

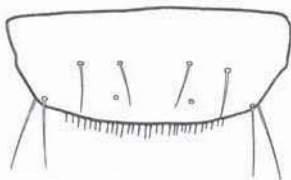

Taeniothrips inconsequens
To par ocellarbørster

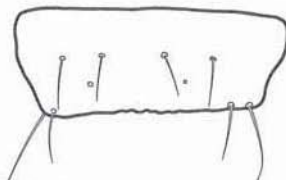
Mycterothrips latus
Tre par ocellarbørster

14 Kam på bakkroppsledd VIII
Uten kam på bakkroppsledd VIII

Mycterothrips latus
Kam på bakkroppsledd VIII

Mycterothrips s 20
Ceratothrips s 18

Ceratothrips ericae
Uten kam på bakkroppsledd VIII

15 Antenneledd VII og VIII til sammen mindre enn 0,5 ganger så lange som ledd VI.

Obs. antenneledd VI tilsynelatende delt i to

Anaphothrips s 17

Antenneledd VII og VIII til sammen mer enn

0,6 ganger så lange som ledd VI

Belothrips s 18

Slekt ANAPHOTHRIPS

Anaphothrips obscurus. På gress og korn. Grågul, med mørk bakkant på hodet. Antenneledd VI har en skrå søm slik at det kan se ut som to ledd.

Slekt APTEROTHRIPS

Apterothrips secticornis. Mørk, vingeløs, vanlig i fjellet.

Slekt APTINOTHRIPS

Antenne med 6 ledd

rufus

Antenne med 8 ledd

stylifer

Aptinothrips rufus. Gul, vingeløs, kropp bananformet.

Aptinothrips stylifer. Gul, vingeløs, kropp bananformet.

Slekt **BALIOTHRIPS**

Baliothrips dispar. På gress i våte områder. Varierende vingelengde.

Slekt **BELOTHRIPS**

Belothrips acuminatus. På maure.

Slekt **CERATOTHRIPS**

Ceratothrips ericae. Påfallende mørke antenner, pollinator på røsslyng.

Slekt **CHIROTTHRIPS**

Chirothrips manicatus. På korn og gress. Kan gjenkjennes i felt på form på pronotum, virker kompakt. II antenneledd sterkt asymmetrisk.

Slekt **DENDROTHRIPS**

1 Kropp gul til hvit	saltatrix	
Kropp brun		2
2 Forvinge med tre lyse bånd	ornatus	
Forvinge ensfarget gråbrun	degeeri	

Dendrothrips degeeri. På blad av løvtrær.

Dendrothrips ornatus. På blad av lind om våren.

Dendrothrips saltatrix. På blad av løvtrær. Antenneldd III og IV påfallende lyse

Slekt FRANKLINIELLA

Hode forlenget mellom øynene,

hode like langt som bredt

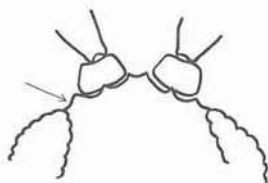
tenuicornis

Hode ikke forlenget mellom øynene, kort

intonsa

Frankliniella tenuicornis

Hode forlenget mellom øynene

Frankliniella tenuicornis. På korn og gress. Mulig skadegjører i korn og purre.

Frankliniella intonsa. I mange blomster. Er registrert i forbindelse med skade i jordbær.

Frankliniella har fulle børsterekker på vingene og lange børster ved forhjørnene av pronotum.

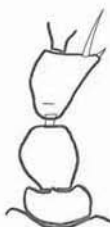
Slekt LIMOTHrips

Antenneledd III sterkt asymmetrisk

denticornis

Antenneledd III nesten symmetrisk

cerealium

Limothrips denticornis

Antenneledd III sterkt asymmetrisk

Limothrips cerealium

Antenneledd III nesten symmetrisk

Limothrips denticornis. På korn og gress, skadegjører i korn.

Limothrips cerealium. På korn og gress, skadegjører i korn, sjelden hos oss.

Slekt MYCTEROTHRIPS

Midtre ocellarbørster mye lengre enn de andre

Ocellarbørster like lange

latus
salicis

Mycterothrips latus. På blad av bjørk.
Mycterothrips salicis. På blad av selje.

Slekt NEOHYDATOTHRIPS

Neohydatothrips gracilicornis. På fuglevikke.

Slekt ODONTOTHRIPS

Legg på forbenet med enkel klo og børste

Legg på forbenet med dobbel klo

loti
biuncus

Odontothrips loti
Legg på forbenet med enkel klo og børste

Odontothrips biuncus
Legg på forbenet med dobbelt klo

Odontothrips loti. På tiriltunge.

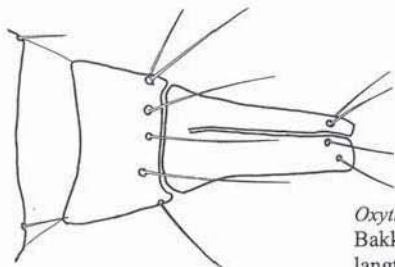
Odontothrips biuncus. På fuglevikke.

Slekt OXYTHRIPS

Bakkropsledd X dobbelt så langt som ledd IX

Bakkropsledd IX og X like lange

bicolor
ajugae

Oxythrips bicolor
Bakkroppsledd X dobbelt så
langt som ledd IX

Oxythrips bicolor. På hannblomster av furu. Kan kjennes i felt på det siste bakkroppsleddet som ser ut som en brodd.
Oxythrips ajugae. På hannblomster av furu.

Slekt TAENIOTHRIPS

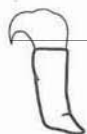
Forfot med klo. Sternit VII med andre børstepar på bakkanten

inconsequens

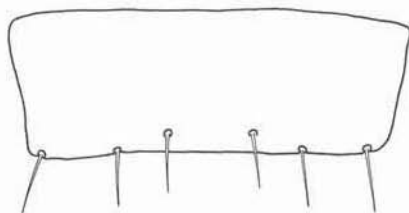
Forfot uten klo. Sternit VII med andre børstepar foran bakkanten

picipes

Taeniothrips inconsequens
Forföt med klo

Taeniothrips inconsequens
Sternit VII med andre børstepar
på bakkanten

Taeniothrips inconsequens. Pæretrips, gjorde tidligere sterk skade i pære, velger i dag rogn og kirsebær, hvor den ikke gjør skade.

Taeniothrips picipes. I mange blomster, vår og forsommer.

Slekt THIRIPS

1 Sternitter med midtbørster i tillegg til

kantbørstene

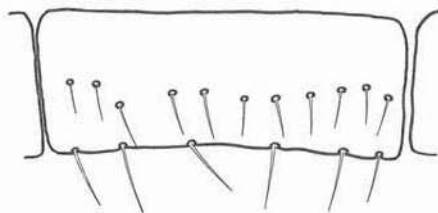
2

Sternitter uten midtbørster

7

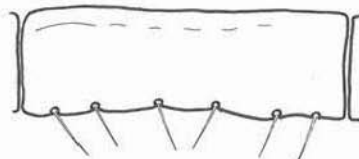
Thrips vulgatissimus

Sternitter med midtbørster
i tillegg til kantbørstene

Thrips fuscipennis

Sternitter uten midtbørster

2 Pleurotergitter med midtbørster i tillegg

til kantbørster

3

Pleurotergitter uten midtbørster

5

Thrips vulgatissimus

Pleurotergitter med midtbørster
i tillegg til kantbørstene

3 Fremre åre på forvingen med 3 børster
i ytre halvdel

vulgatissimus

Fremre åre på forvingen med flere børster
i ytre halvdel

4

Thrips fuscipennis
Fremste åre på forvingen
med tre børster i ytre halvdel

Thrips atratus
Fremste åre på forvingen med flere
børster i ytre halvdel

4 Antenne med 8 ledd
Antenne med 7 ledd

atratus
minutissimus

5 Antenne med 8 ledd
Antenne med 7 ledd

pini

6

6 Børstene 1, 2 og 3 på tergit IX
til sammen mer enn 430 μm lange
Børstene 1, 2 og 3 på tergit IX
til sammen mindre enn 430 μm lange

trehernei

physapus

7 Pleurotergit med midtbørster i tillegg
til kantbørster
Pleurotergit uten midtbørster

brevicornis

8

Thrips vulgatissimus
Pleurotergitter med midtbørster
i tillegg til kantbørster

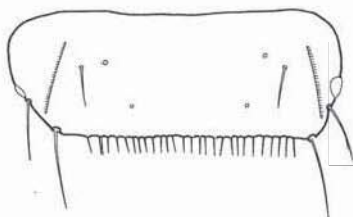
8 Tergit VIII med komplett kam av små børster

9

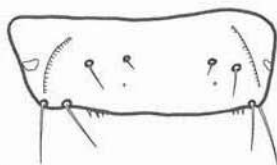
Tergit VIII uten komplett kam av små børster

11

Thrips vulgatissimus
Tergit VIII med komplett kam av små børster

Thrips fuscipennis
Tergit VIII uten komplett kam av små børster, børster bare på sidene

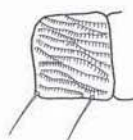

9 Pleurotergit med tallrike små børster
Pleurotergit uten tallrike små børster

tabaci

10

Thrips tabaci
Pleurotergit med tallrike små børster

10 Gul
Brun

flavus
validus

11 Antenneledd III vaseformet, ofte micropter

dilatatus

Antenneledd III ikke vaseformet, alltid macropter

12

Thrips dilatatus
Antenneledd III vaseformet

Thrips fuscipennis
Antenneledd III ikke vaseformet

12 Tergit II med 3 børster på siden
Tergit II med 4 børster på siden

major
fuscipennis

Thrips major
Tergit II med tre børster på siden

Thrips fuscipennis
Tergit II med fire børster på siden

Thrips atratus. Mørk, i mange slag blomster. Antenneledd III mørkt.

Thrips brevicornis. Gul, i mange slag blomster.

Thrips dilatatus. Mørk, i småengkall, høyere områder i syd Norge og nordover.

Thrips flavus. Gul, ofte orange i forkroppen i upreparerte dyr. Kjennes sikkert på at ocellarbørster III sitter nær og bak fremre ocellus.

Thrips fuscipennis. Mørk, en av de vanligste artene i syd-øst Norge. I knopper på frukttrær tidlig om våren, senere i en rekke blomster, særlig hvite. *T. fuscipennis* og *T. major* finnes ofte sammen og skilles lett fra andre arter på kammen på tergitt VIII, som er tilstede bare så vidt på sidene.

Thrips major. Mørk, i en rekke blomster i hele landet. Se *T. fuscipennis*.

Thrips minutissimus. Brun, antenneledd I-III lyse.

Thrips physapus. Brun, lyse antenner, i kurvplanter.

Thrips pini. Brun, på gran og furu.

Thrips tabaci. Variabel av farge. På en rekke planter, spredt over hele verden.

Thrips trehernei. Brun, lyse antenner, i kurvplanter.

Thrips validus. Brun, vanlig i gule kurvplanter og løvetann.
Thrips vulgatissimus. Stor mørk, på en rekke blomster, hele landet, også til fjells. Antenneledd III langt og lyst. Kunne eventuelt kåres til nasjonaltrips.

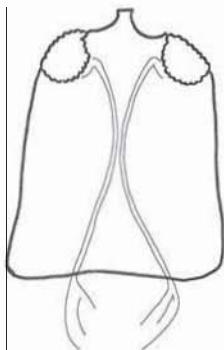
Familie **PHLAEOTHIRIPIDAE**

Maxillar stilettene i hodet mer enn
5 μm brede

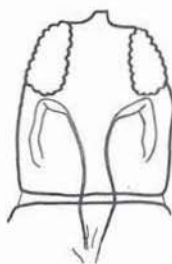
IDOLOTHRIPINAE s 27

Maxillar stilettene i hodet 2-3 μm
brede

PHLAEOTHIRIPINAE s 28

Cryptothrips nigripes
Maxillar stilettene i hodet mer
enn 5 μm brede

Phlaeothrips annulipes
Maxillar stilettene i hodet
2-3 μm brede

Underfamilie **IDOLOTHRIPINAE**

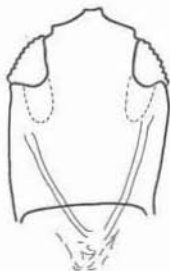
1 Hode 1,2 ganger så langt som bredt,
maxillar stilettene danner en V, øyne
forlenget på undersiden

Bolothrips s 28

Hode minst 1,3 ganger så langt som bredt,
maxillar stilettene danner ikke en V, øyne
ikke forlenget på undersiden

2

Bolothrips dentipes
Hode 1,2 ganger så langt som bredt,
maxillar stilettene danner en V,
øynene forlenget på undersiden

2 Pelta med spisse vinger
Pelta tre delt

Cryptothrips s 28
Megathrips s 28

Cryptothrips nigripes
Pelta med spisse vinger

Megathrips lativentris
Pelta tre delt

Slekt **BOLOTHRIPS**

Bolothrips dentipes. Mørk, 3-4 mm, oftest vingeløs, i tuer av gress i fuktige områder.

Slekt **CRYPTOTHRIPS**

Cryptothrips nigripes. Mørk, 3-4 mm, med eller uten vinger, på døde kvister.

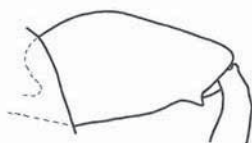
Slekt **MEGATHRIPS**

Megathrips lativentris. Mørk, 4-5 mm, med eller uten vinger, på døde blad på trær eller på bakken.
Alle Idolothrips-er spiser trolig hele sopp-sporene.

Underfamilie **PHLAEOTHRIPNAE**

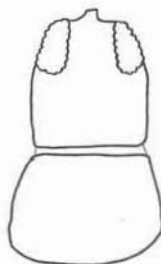
1 Pigg på innsiden av låret på forbenet **Acanthothrips** s 30
Uten pigg på innsiden av låret på forbenet **2**

Acanthothrips nodicornis
Pigg på innsiden av låret
på forbenet

2 Hodet nesten like bredt som pronotum (0,8),
 pronotum nesten parallelle sider **Cephalothrips** s 31
 Hode tydelig smalere enn pronotum,
 pronotum smalnende forover

3

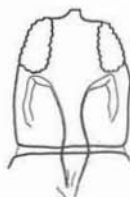
Cephalothrips monilicornis
 Hode nesten like bredt som pronotum

3 Maxillarbro tilstede
 maxillarbro mangler

4
5

Haplothrips leucanthemi
 Maxillarbro tilstede

Phlaeothrips annulipes
 Maxillarbro mangler

4 To sansehorn på antenneledd
 III og IV
 Annet antall sansehorn på antenneledd
 III eller IV

Xylaplothrips s 33

Haplothrips s 31

Xylaplothrips fuliginosus
 To sansehorn på antenneledd
 III og IV

Haplothrips leucanthemi
 Annet antall sansehorn på
 antenneledd III eller IV

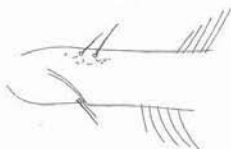
5 Uten vinger
 Med vinger

Hoplothrips s 32

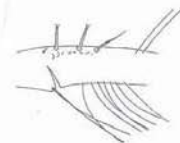
6

6 To basale vingebørster
Tre basale vingebørster

7
8

Hoplothrips pedicularius
To basale vingebørster

Phlaeothrips annulipes
Tre basale vingebørster

7 Antenneledd VII og VIII tydelig
atskilt

Hoplothrips s 32

Antenneledd VIII bredt ved basis, ledd
VII og VIII ser ut som ett

Maderothrips s 33

Hoplothrips pedicularius
Antenneledd VIII smalt
ved basis

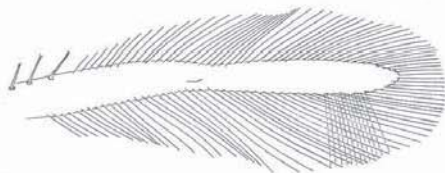
Maderothrips longisetis
Antenneledd VIII bredt
ved basis

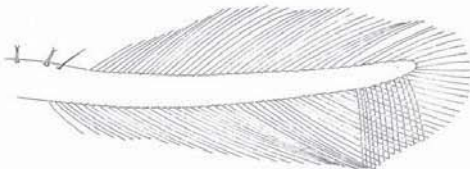
8 Forvinge smalest på midten
Forvinge jevnt smalnende

Hoplandrothrips s 32
Phlaeothrips s 33

Hoplandrothrips bidens
Forvinge smalest på midten

Phlaeothrips annulipes
Forvinge jevnt smalnende

Slekt **ACANTHOTHRIPI**S

Acantothrips nodicornis. På døde grener av bjørk.

Slekt CEPHALOTHRIPS

Cephalothrips monilicornis. På gress. Påfallende stort hode.
Vingeløs.

Slekt HAPLOTHRIPS

1 Antenneledd III asymmetrisk
Antenneledd III symmetrisk

aculeatus

2

Haplothrips aculeatus
Antenneledd III asymmetrisk

Haplothrips alpicola
Antenneledd III symmetrisk

2 Postoculær børste kortere enn 30 µm
Postoculære børste lengre enn 30 µm

3

5

3 Antenneledd IV lys ved basis

leucanthemi

Antenneledd IV helt mørkt

4

4 Antenneledd III tydelig tofarget
Antenneledd III ikke tydelig tofarget

alpicola
propinquus

5 Antenneledd IV, V og VI tydelig tofarget
Antenneledd IV, V og VI ikke tydelig
tofarget, eventuelt bare litt lysere ved basis **distinguendus**
alpester

Haplothrips aculeatus. I gress. Kort bakkroppsledd X.

Haplothrips alpester. I Compositae og andre blomster.

Haplothrips alpicola. I blomster.

Haplothrips distinguendus. I tistler.

Haplothrips leucanthemi. I prestekrage og rødkløver.

Haplothrips propinquus. I ryllik.

Slekt HOPLANDROTHRIPS

Hoplandrothrips bidens. På døde kvister av bjørk.

Slekt HOPLOTHRIPS

1 Mediolaterale børster på pronotum
lengre enn 110 µm 2
Mediolaterale børster på pronotum
kortere enn 110 µm 3

2 Hode like bredt som langt **ulmi**
Hode bredere enn langt,
oppsvulmet bak øynene **corticis**

3 Antenneledd VIII like langt
som ledd III **carpathicus**
Antenneledd VIII kortere enn ledd III 4

4 Ensfarvet brun **polysticti**
Gul kile på bakkroppsspiss, vingeløse har
også lysgult hode, pronotum og forben **pedicularius**

Hoplothrips carpathicus. I grov sprukket bark på døde
bjørker infisert med soppen *Pseudospiropes longipilus*.

Hoplothrips corticis. På død ved infisert med soppen kantøre.

Hoplothrips pedicularius. På stammer og grener infisert med
stivskinn eller andre barksopper.

Hoplothrips polysticti. På gran infisert med violkjuke.

Hoplothrips ulmi. På død ved av nåletrær.

Hoplothripser er oftest vingeløse, men kan ha hele eller ofte avbrukket vinger.

Slekt **MADEROTHRIPS**

Maderothrips longisetis. Antenneledd VII og VIII ser ut som ett stort ledd. Muligens carnivor.

Slekt **PHLAEOTHRIPS**

Antenneledd III 2,2 ganger så langt
som bredt

annulipes

Antenneledd III 3,1 ganger så langt
som bredt

coriaceus

Phlaeothrips annulipes. På døde kvister av bjørk.

Phlaeothrips coriaceus. På døde kvister av bjørk.

Slekt **XYLAPLOTHRIPS**

Xylaplothrips fuliginosus. På grener og under barken på døde trær.

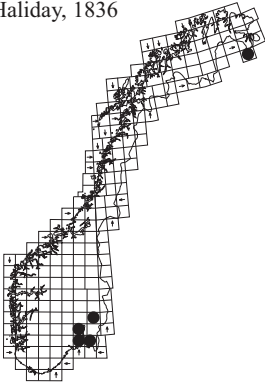

Utbredelseskart over norske trips

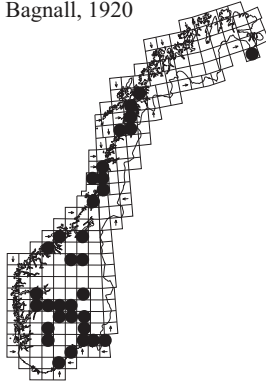
Sverre Kobro

Versjon: 4. juli 2013

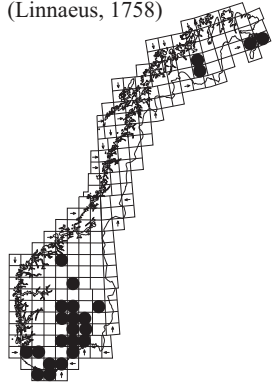
Aeolothrips albicinctus
Haliday, 1836

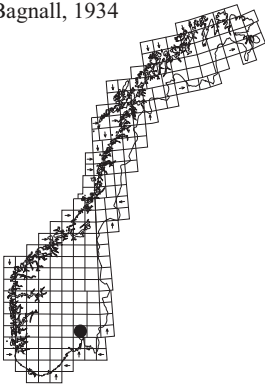
Aeolothrips ericae
Bagnall, 1920

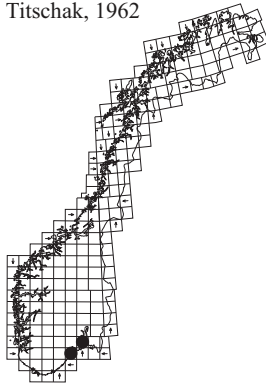
Aeolothrips fasciatus
(Linnaeus, 1758)

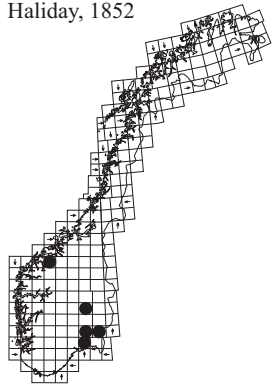
Aeolothrips intermedius
Bagnall, 1934

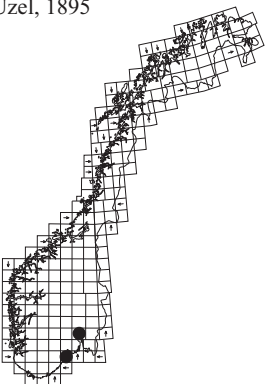
Aeolothrips manteli
Titschak, 1962

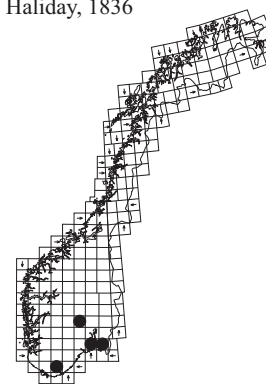
Aeolothrips melaleucus
Haliday, 1852

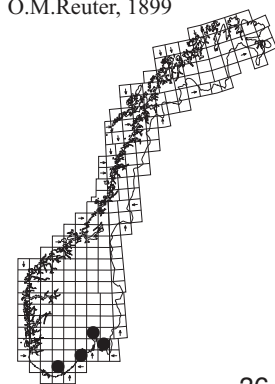
Aeolothrips versicolor
Uzel, 1895

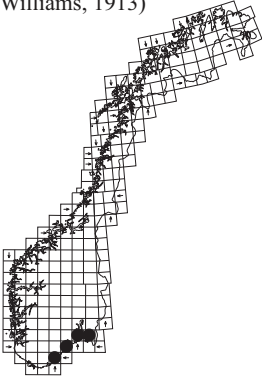
Aeolothrips vittatus
Haliday, 1836

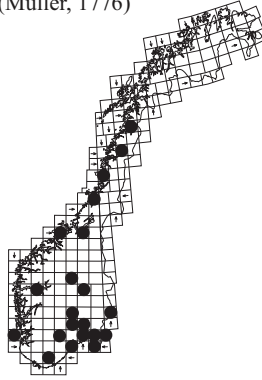
Rhipidothrips niveipennis
O.M.Reuter, 1899

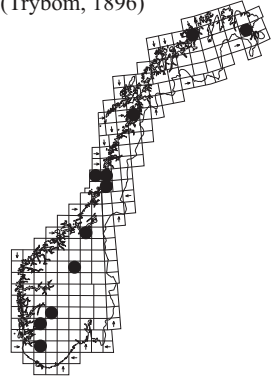
Anaphothrips badius
(Williams, 1913)

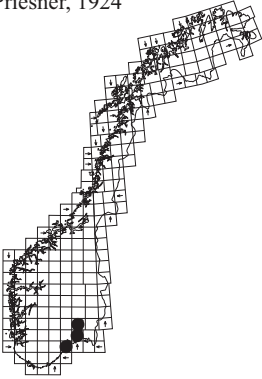
Anaphothrips obscurus
(Müller, 1776)

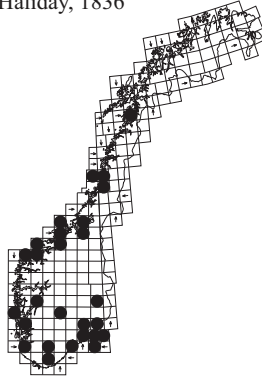
Apterothrips secticornis
(Trybom, 1896)

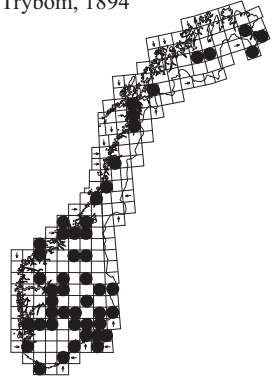
Aptinothrips elegans
Priesner, 1924

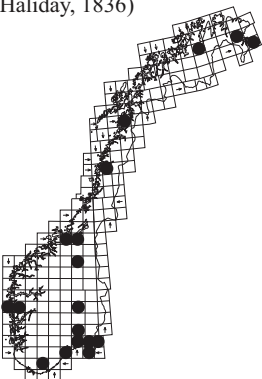
Aptinothrips rufus
Haliday, 1836

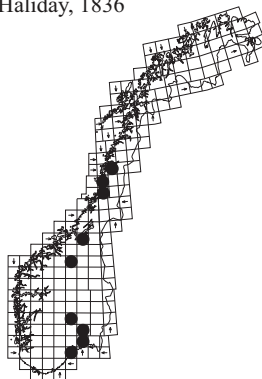
Aptinothrips styliifer
Trybom, 1894

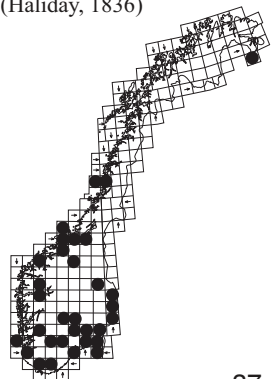
Baliothrips dispar
(Haliday, 1836)

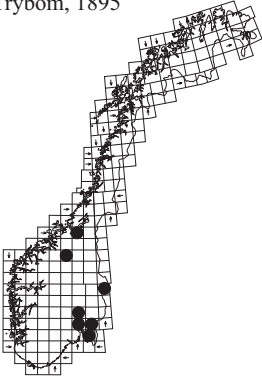
Belothrips acuminatus
Haliday, 1836

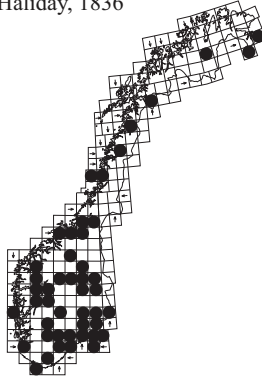
Ceratothrips ericae
(Haliday, 1836)

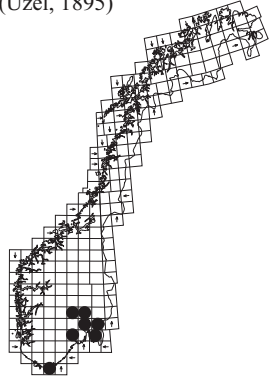
Chirothrips hamatus
Trybom, 1895

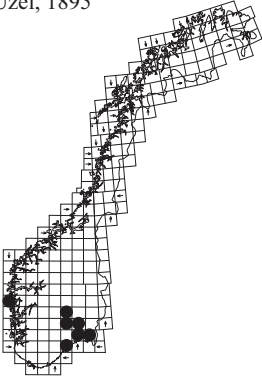
Chirothrips manicatus
Haliday, 1836

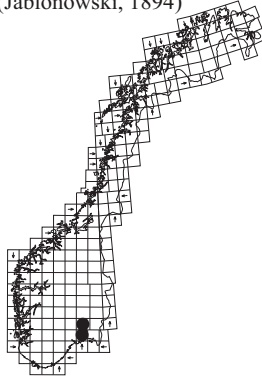
Ctenothrips distinctus
(Uzel, 1895)

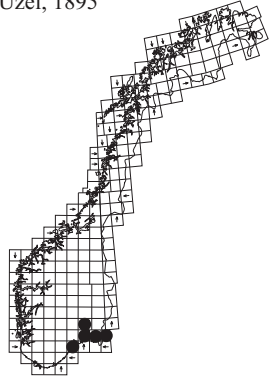
Dendrothrips degeeri
Uzel, 1895

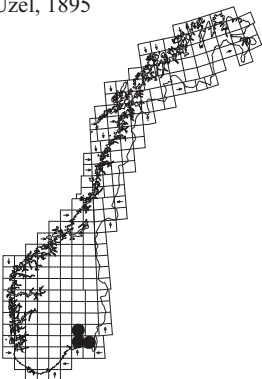
Dendrothrips ornatus
(Jablonowski, 1894)

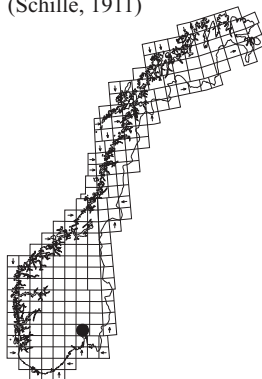
Dendrothrips saltatrix
Uzel, 1895

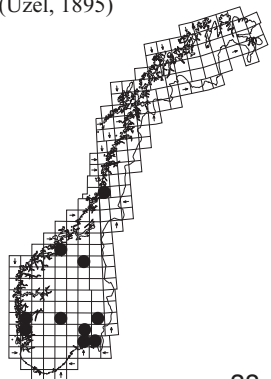
Drepanothrips reuteri
Uzel, 1895

Euchaetothrips kroli
(Schille, 1911)

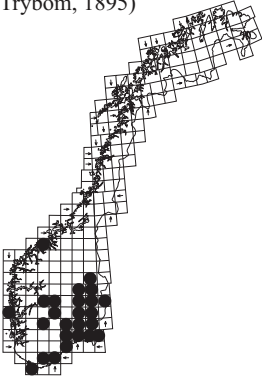

Firmothrips firmus
(Uzel, 1895)

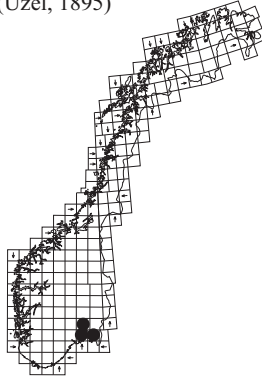

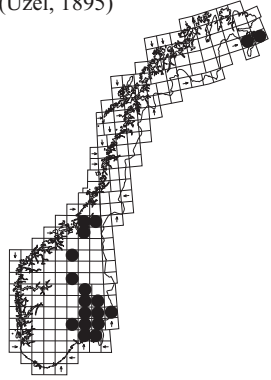
Frankliniella intonsa
(Trybom, 1895)

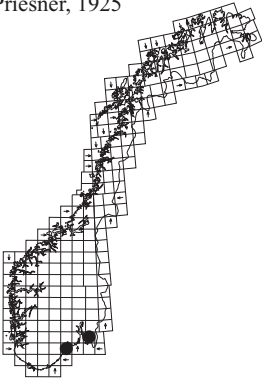
Frankliniella pallida
(Uzel, 1895)

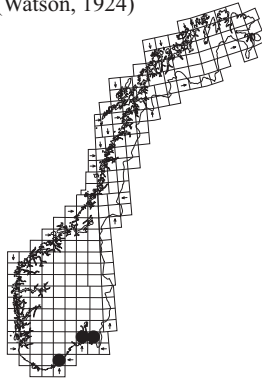
Frankliniella tenuicornis
(Uzel, 1895)

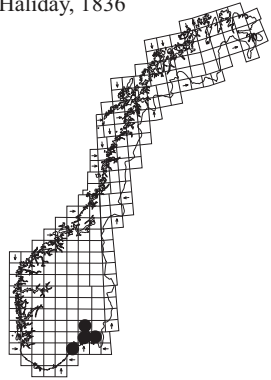
Hemianaphothrips articulatus
Priesner, 1925

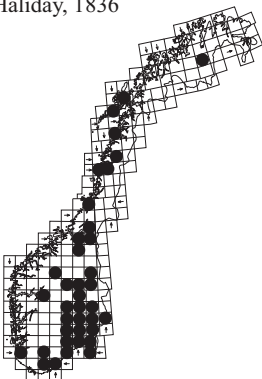
Iridothrips iridis
(Watson, 1924)

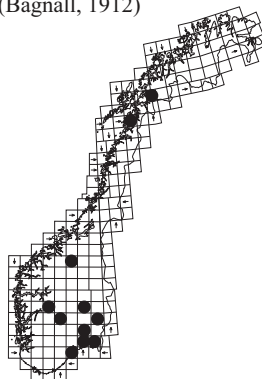
Limothrips cerealium
Haliday, 1836

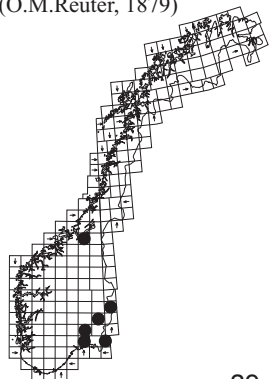
Limothrips denticornis
Haliday, 1836

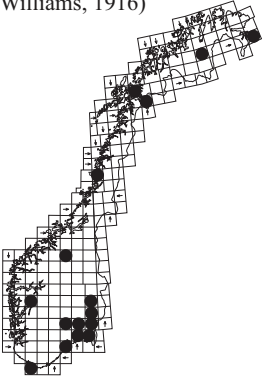
Mycterothrips latus
(Bagnall, 1912)

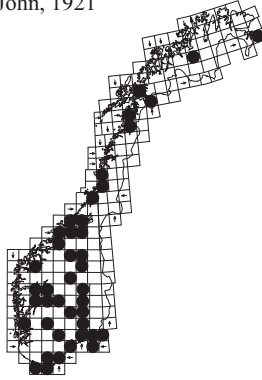
Mycterothrips salicis
(O.M.Reuter, 1879)

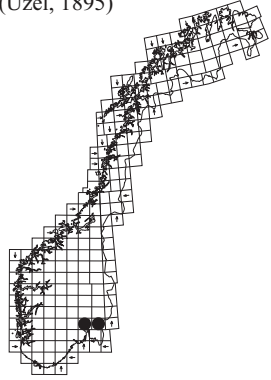
Neohydatothrips gracilicornis
(Williams, 1916)

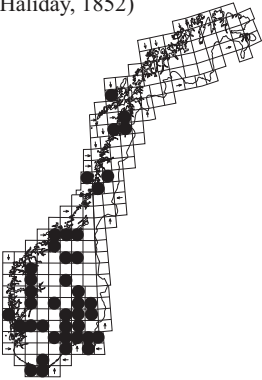
Odontothrips biuncus
John, 1921

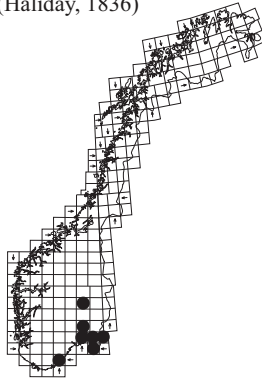
Odontothrips intermedius
(Uzel, 1895)

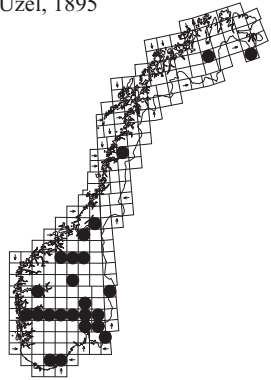
Odontothrips loti
(Haliday, 1852)

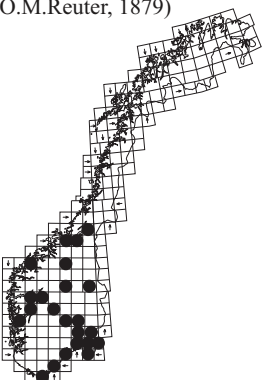
Odontothrips phaleratus
(Haliday, 1836)

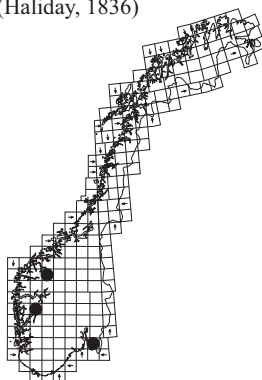
Oxythrips ajugae
Uzel, 1895

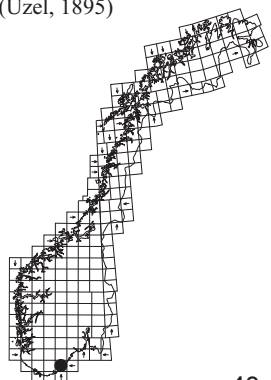
Oxythrips bicolor
(O.M.Reuter, 1879)

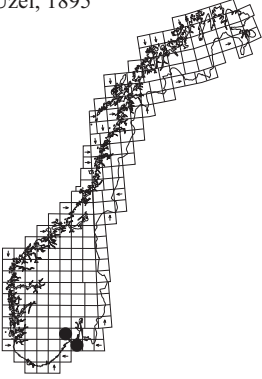
Oxythrips ulmifoliorum
(Haliday, 1836)

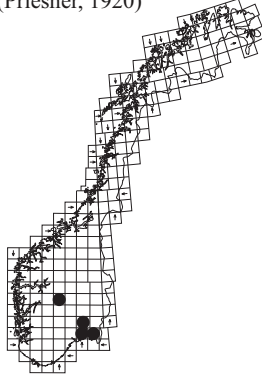
Pezothrips frontalis
(Uzel, 1895)

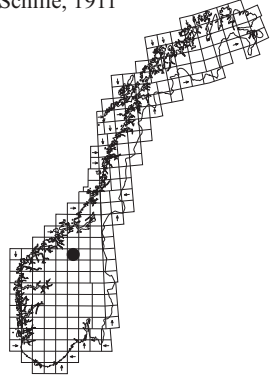
Rhaphidothrips longistylus
Uzel, 1895

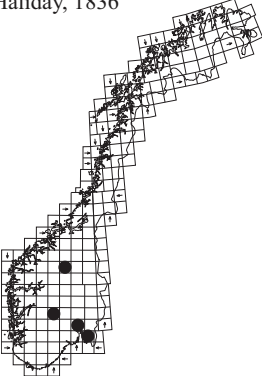
Rubiothrips silvarum
(Priesner, 1920)

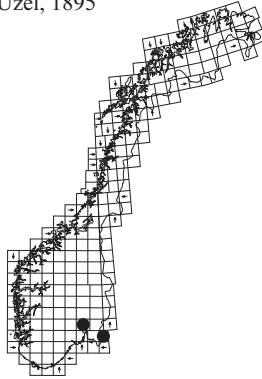
Scolothrips uzeli
Schille, 1911

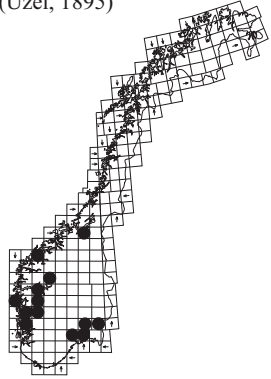
Sericothrips staphylinus
Haliday, 1836

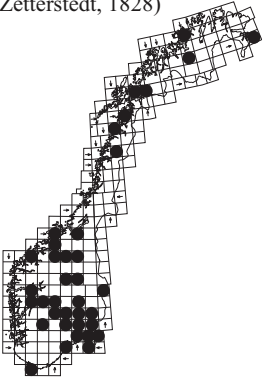
Stenothrips graminum
Uzel, 1895

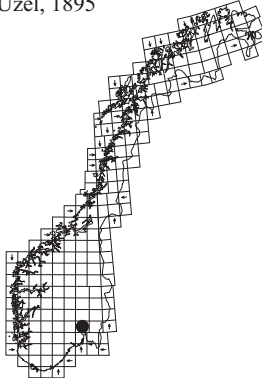
Taeniothrips inconsequens
(Uzel, 1895)

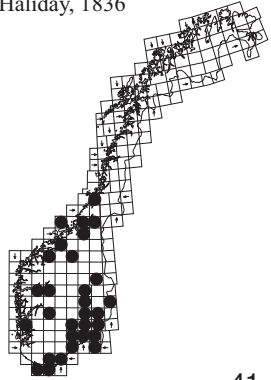
Taeniothrips picipes
(Zetterstedt, 1828)

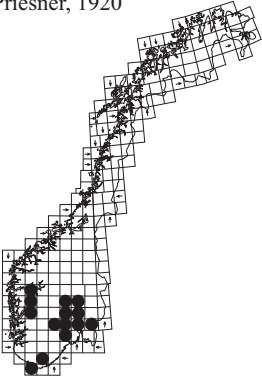
Thrips alni
Uzel, 1895

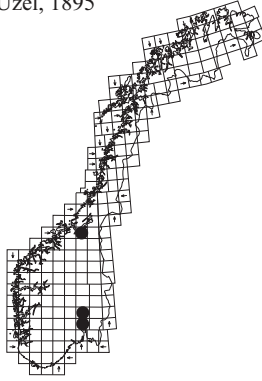
Thrips atratus
Haliday, 1836

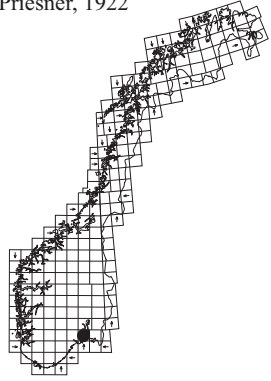
Thrips brevicornis
Priesner, 1920

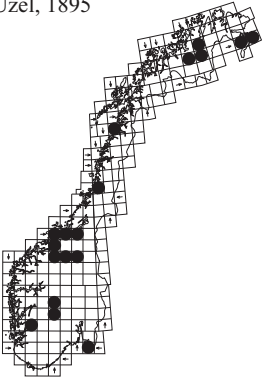
Thrips calcaratus
Uzel, 1895

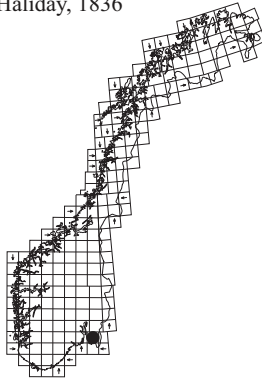
Thrips conferticornis
Priesner, 1922

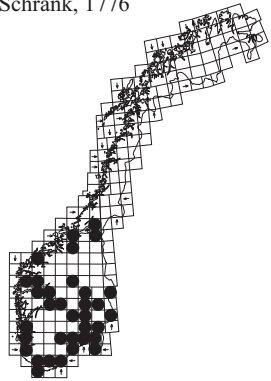
Thrips dilatatus
Uzel, 1895

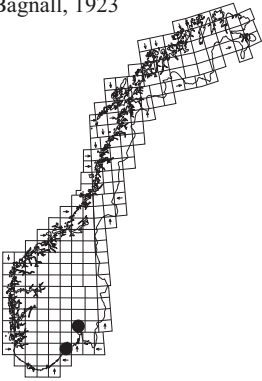
Thrips discolor
Haliday, 1836

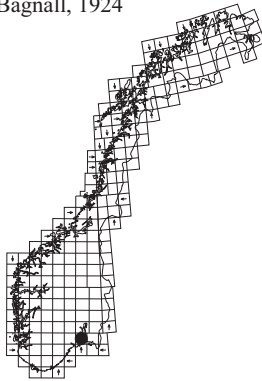
Thrips flavus
Schrank, 1776

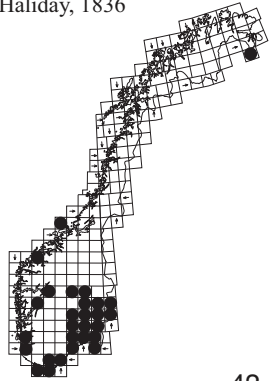
Thrips fulvipes
Bagnall, 1923

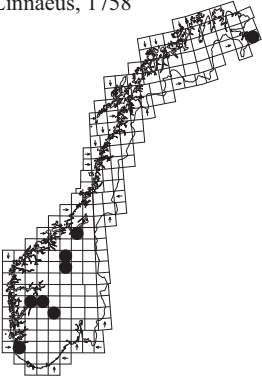
Thrips funebris
Bagnall, 1924

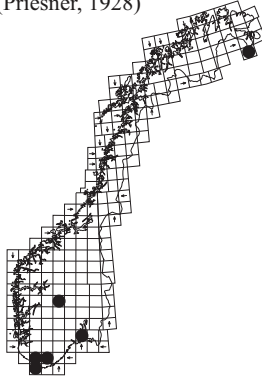
Thrips fuscipennis
Haliday, 1836

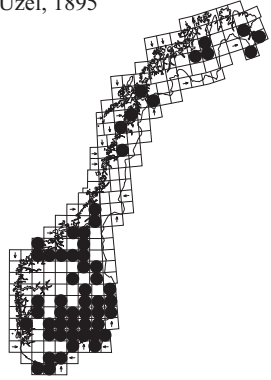
Thrips juniperinus
Linnaeus, 1758

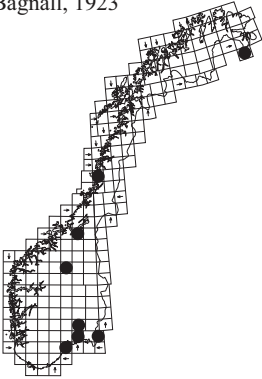
Thrips linariae
(Priesner, 1928)

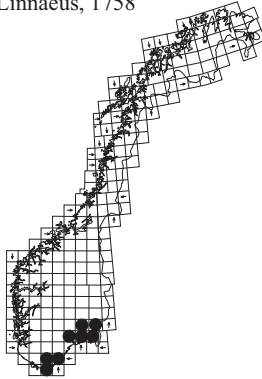
Thrips major
Uzel, 1895

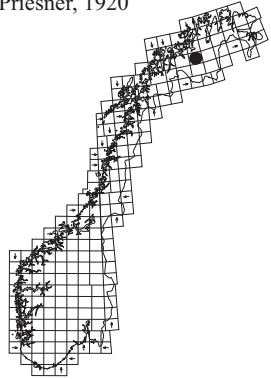
Thrips menyanthidis
Bagnall, 1923

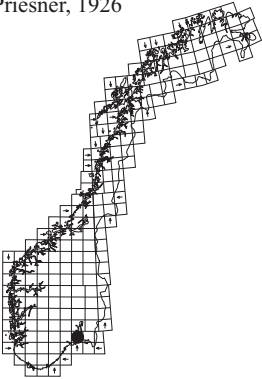
Thrips minutissimus
Linnaeus, 1758

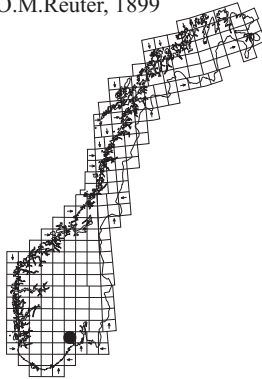
Thrips montanus
Priesner, 1920

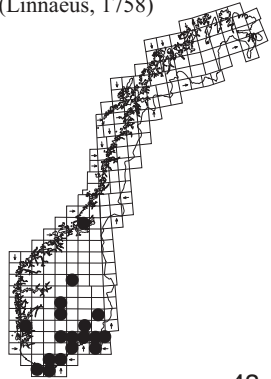
Thrips origani
Priesner, 1926

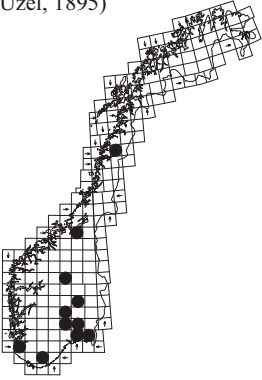
Thrips palustris
O.M.Reuter, 1899

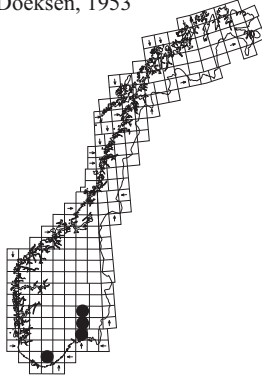
Thrips physapus
(Linnaeus, 1758)

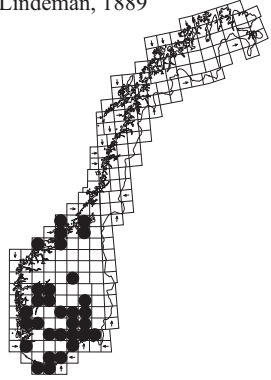
Thrips pini
(Uzel, 1895)

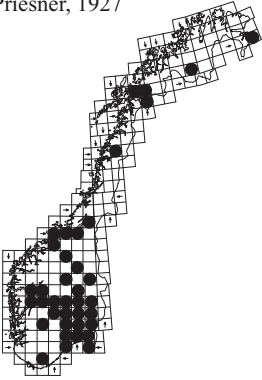
Thrips roepkei
Doeksen, 1953

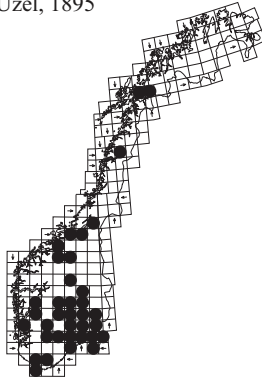
Thrips tabaci
Lindeman, 1889

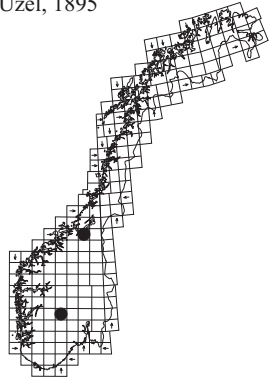
Thrips trehernei
Priesner, 1927

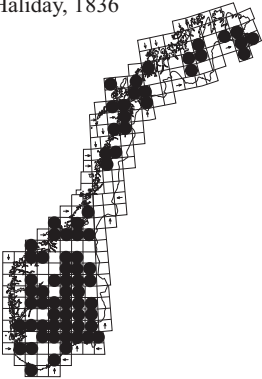
Thrips validus
Uzel, 1895

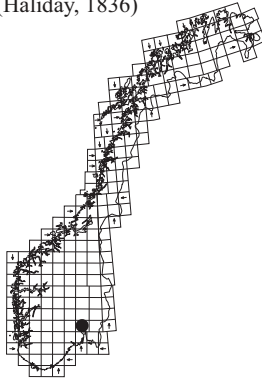
Thrips viminalis
Uzel, 1895

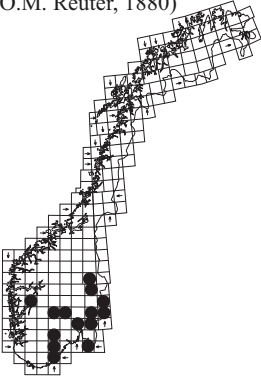
Thrips vulgatissimus
Haliday, 1836

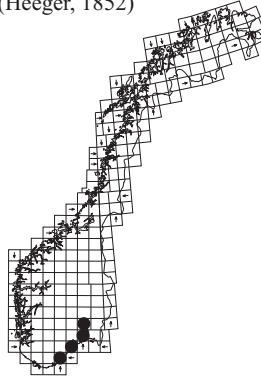
Tmetothrips subapterus
(Haliday, 1836)

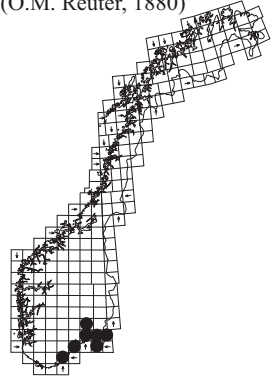
Acanthothrips nodicornis
(O.M. Reuter, 1880)

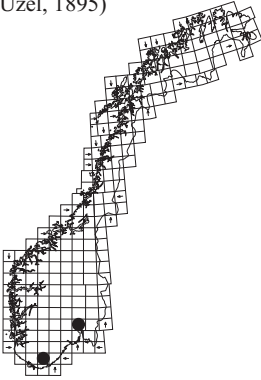
Bolothrips bicolor
(Heeger, 1852)

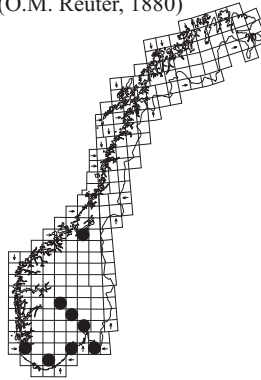
Bolothrips dentipes
(O.M. Reuter, 1880)

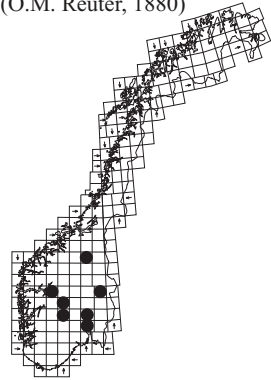
Bolothrips icarvs
(Uzel, 1895)

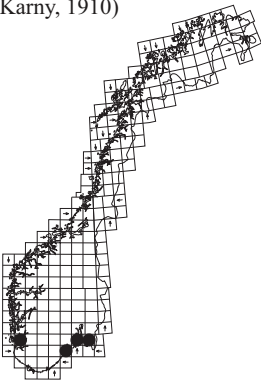
Cephalothrips monilicornis
(O.M. Reuter, 1880)

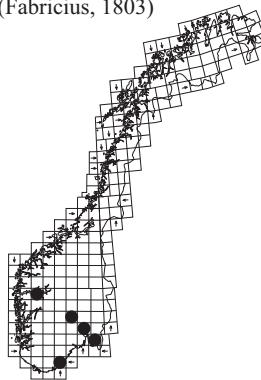
Cryptothrips nigripes
(O.M. Reuter, 1880)

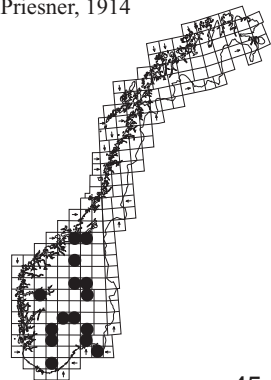
Haplothrips acanthoscelis
(Karny, 1910)

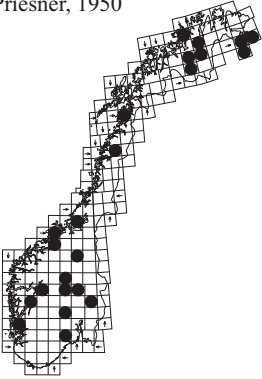
Haplothrips aculeatus
(Fabricius, 1803)

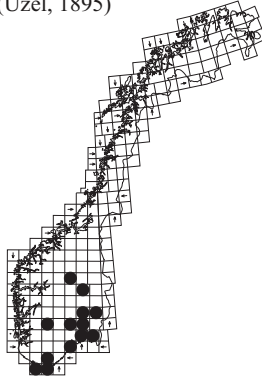
Haplothrips alpester
Priesner, 1914

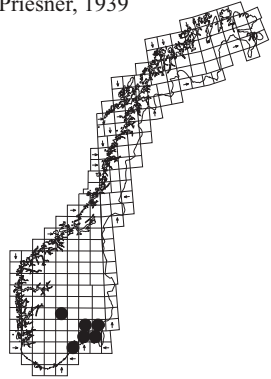
Haplothrips alpicola
Priesner, 1950

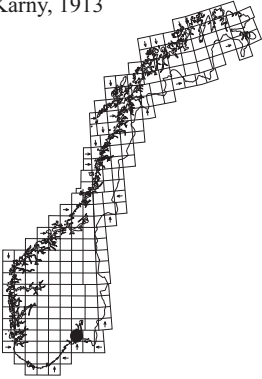
Haplothrips distinguendus
(Uzel, 1895)

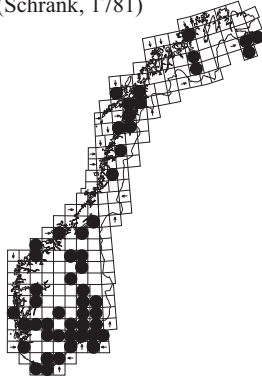
Haplothrips hukkineni
Priesner, 1939

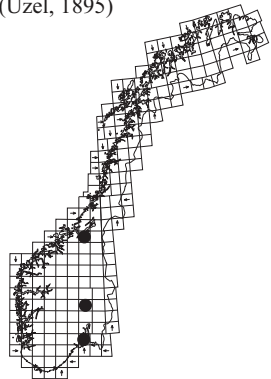
Haplothrips kurdjumovi
Karny, 1913

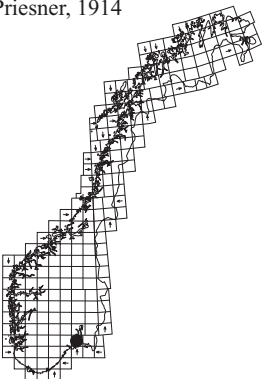
Haplothrips leucanthemii
(Schrank, 1781)

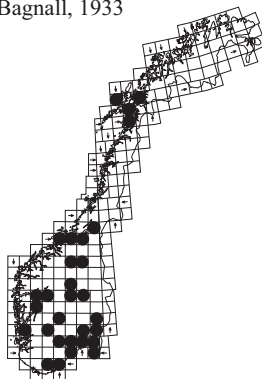
Haplothrips minutus
(Uzel, 1895)

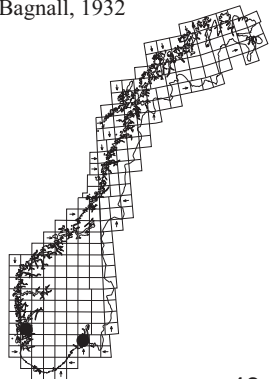
Haplothrips phyllophilus
Priesner, 1914

Haplothrips propinquus
Bagnall, 1933

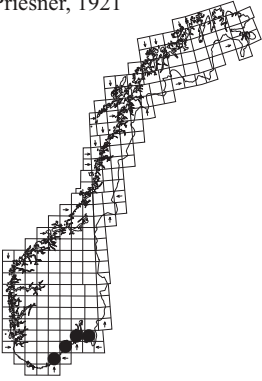

Haplothrips senecionis
Bagnall, 1932

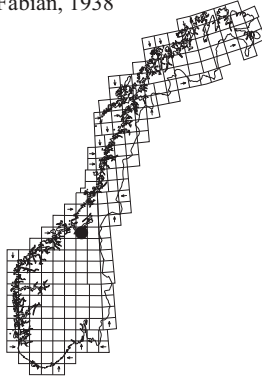

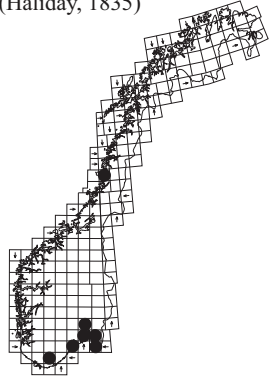
Haplothrips setiger
Priesner, 1921

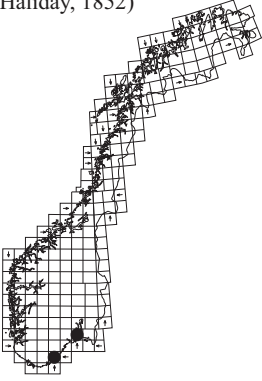
Haplothrips setigeriformis
Fabian, 1938

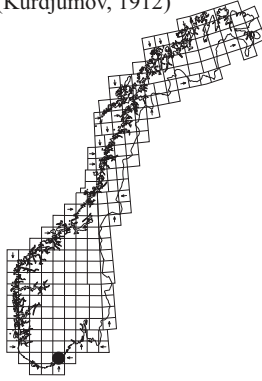
Haplothrips statices
(Haliday, 1835)

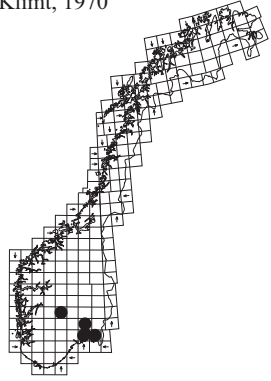
Haplothrips subtilissimus
(Haliday, 1852)

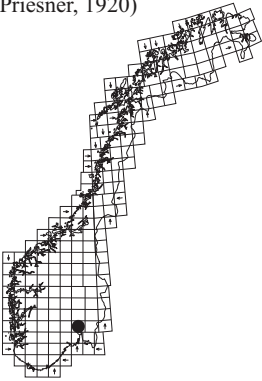
Haplothrips tritici
(Kurdjumov, 1912)

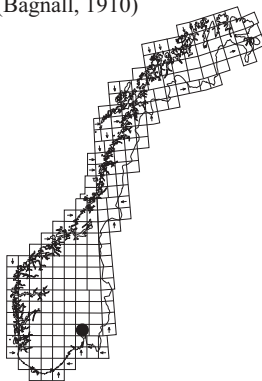
Haplothrips utae
Klimt, 1970

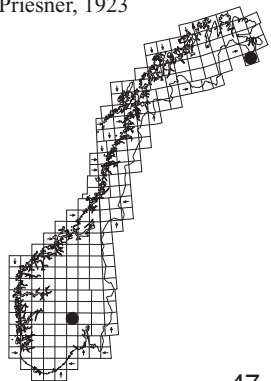
Holothrips schaubergeri
(Priesner, 1920)

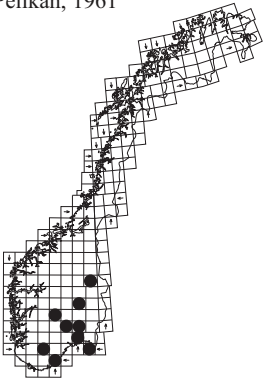
Hoplandrothrips bidens
(Bagnall, 1910)

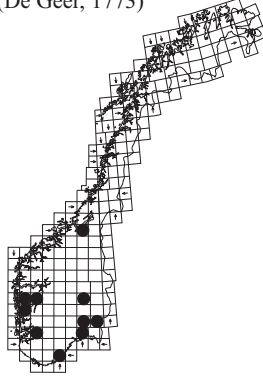
Hoplandrothrips williamsianus
Priesner, 1923

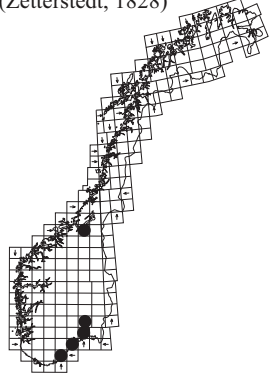
Hoplothrips carpathicus
Pelikán, 1961

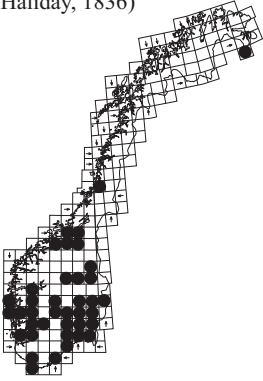
Hoplothrips corticis
(De Geer, 1773)

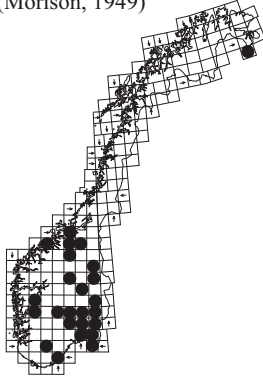
Hoplothrips fungi
(Zetterstedt, 1828)

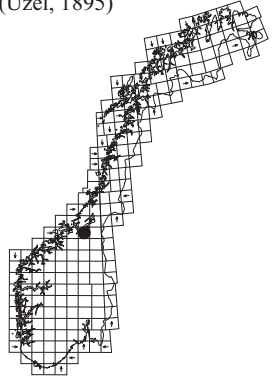
Hoplothrips pedicularis
(Haliday, 1836)

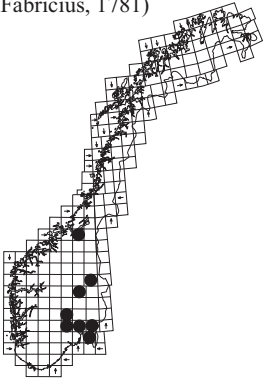
Hoplothrips polysticti
(Morison, 1949)

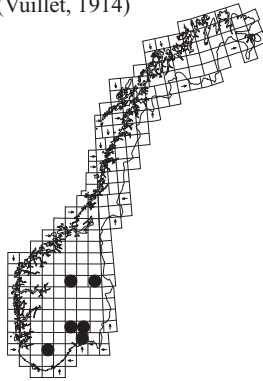
Hoplothrips semicaecus
(Uzel, 1895)

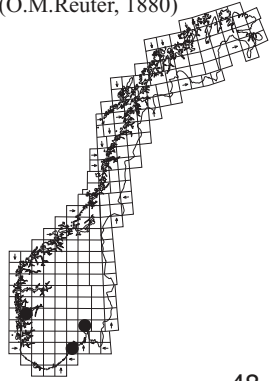
Hoplothrips ulmi
(Fabricius, 1781)

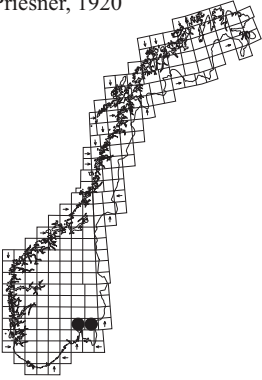
Hoplothrips unicolor
(Vuillet, 1914)

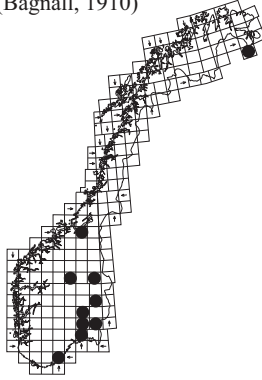
Liothrips setinodis
(O.M.Reuter, 1880)

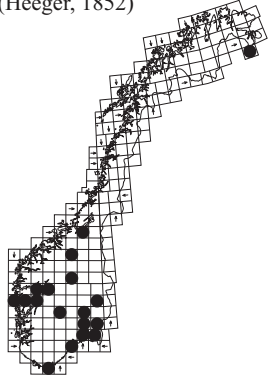
Liothrips vaneeckeii
Priesner, 1920

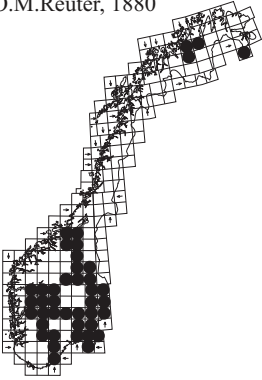
Maderothrips longisetis
(Bagnall, 1910)

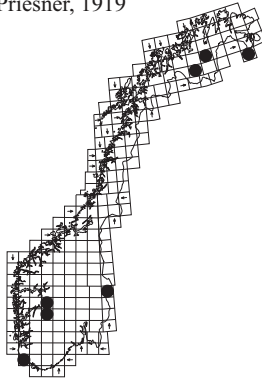
Megathrips lativentris
(Heeger, 1852)

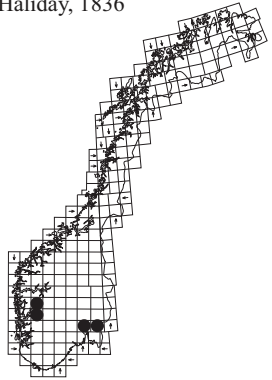
Phlaeothrips annulipes
O.M.Reuter, 1880

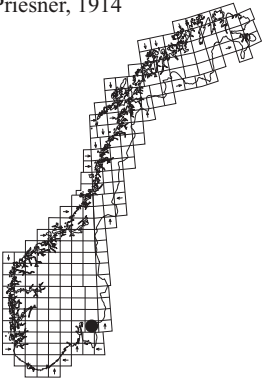
Phlaeothrips bispinosus
Priesner, 1919

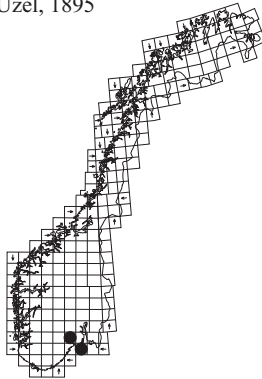
Phlaeothrips coriaceus
Haliday, 1836

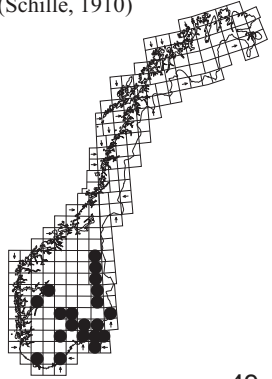
Phlaeothrips denticauda
Priesner, 1914

Poecilothrips albopictus
Uzel, 1895

Xylaplothrips fuliginosus
(Schille, 1910)

Rettledning til bidragsytere

1. Manuskriptet leveres på A-4 ark, og helst også elektronisk. Da det taes direkte kopi av manuset (som forminskes ned til A-5 ved trykkingen), må manuset være pent og feilfritt.
2. Figurer tegnes med tusj og kan limes inn hvor som helst i manuset. Husk figurtekst under, Ofte kan det passe å samle figurene på egne sider. Da må denne figursiden stå så nær tekstomtalen som mulig, helst vis-a-vis.
3. Den første manussiden gis sidenr. 1. (Tittelsiden nummereres ikke.) Selve omslaget utformes av foreningen.

- Bruk ellers tidligere numre som forbilde

**Heftet bestilles fra:
Insektavdelingen, Zoologisk Museum,
Naturhistoriske Museer, UIO,
Boks 1172 Blindern, 0318 Oslo**